

Dicționar al greșelilor de limbă

ALEXANDRU GRAUR (1900–1988) a fost unul dintre marii învățați ai științei limbii din secolul al XX-lea, figură de prestigiu a lingvisticii românești. Studiile liceale la Gimnaziul „Alexandru cel Bun” din Iași și Liceul „Matei Basarab” din București. În clasa a IV-a, se retrage din școală, pregătind, din 1915, restul studiilor în particular (perioadă în care își câștigă existența prin lecții date elevilor mai mici și prin alte ocupații temporare). După absolvirea liceului, în 1919, se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie din București, urmând cursurile Secției de filologie clasică și de limba română. În 1922, devine licențiat în filologie clasică. În anul școlar 1923/1924, e profesor suplinitor de istorie la Liceul „Spiru Haret” din București. Examenul de capacitate l-a susținut în 1924, clasându-se primul pe țară atât la latină, cât și la istorie. E numit profesor titular la Liceul „Unirea” din Focșani. Între 1924 și 1929, cu o bursă a Ministerului Instrucțiunii Publice, își perfecționează studiile în Franța. În 1928, obține diploma la École Pratique des Hautes Études, precum și doctoratul la Sorbona, cu cea mai înaltă mențiune (*Très honorable*). Revenit la București în 1929, este numit profesor titular de limba latină la Liceul „Gh. Șincai”, iar din 1932 la Liceul „Gh. Lazăr”. În 1940, a fost înălțat din învățământul de stat pe baza legilor rasiale. A înființat, împreună cu alți colegi aflați în aceeași situație, Liceul Teoretic Evreiesc, al cărui director a fost între anii 1941 și 1944. În septembrie 1944, a fost reintegrat la Liceul „Gh. Lazăr”, unde a lucrat până în decembrie 1945. În același timp, a lucrat la Radiodifuziunea Română. A devenit profesor la Catedra de filologie clasică a Facultății de Filosofie și Litere, pe care a condus-o până în 1964, când a fost numit șeful nou-înființatei Catedre de lingvistică generală, unde a lucrat până la pensionare (1970). În anul 1948, a fost ales membru corespondent al Academiei Române, iar în 1955 devine membru titular. Printre funcțiile de conducere, îndeplinite cu înaltă competență și răspundere, menționăm: decan al Facultății de Filologie (1954–1956), director al Editurii Academiei (1955–1974), membru fondator și președinte al Societății de Studii Clasice (1958–1988), președinte al Secției de Științe Filologice, Literatură și Arte a Academiei (1974–1988). A fost redactor responsabil la o serie de publicații de specialitate: *Studii clasice* (1959–1988), *Limbă și literatură* (1965–1970), *Limba română* (1982–1988).

Din OPERA științifică – zeci de volume și sute de articole și studii, cronici și recenzii, referitoare la limbile clasice, indoeuropenistică, lingvistică generală și limba română –, amintim: *Esquisse d'une phonologie du roumain* (în colaborare cu Al. Rosetti) (1938), *Încercare asupra fondului principal lexical al limbii române* (1954), *Studii de lingvistică generală* (1955 și 1960), *Fondul principal al limbii române* (1957), *Scurtă istorie a lingvisticii* (în colaborare cu Lucia Wald) (1959, 1965, 1977), *Etimologii românești* (1963), *Evoluția limbii române. Privire sintetică* (1963), *Nume de persoană* (1965), *Istoria limbii române* (coord. vol. I, *Limba latină*) (1965), *Tendențe actuale ale limbii române* (1968), *Lingvistica pe înțelesul tuturor* (1972), *Nume de locuri* (1972), *Alte etimologii românești* (1975), „*Capcanele*” limbii române (1976), *Dicționar de cuvinte călătoare* (1978), *Cuvinte înrudite* (1980), *Dicționar al greșelilor de limbă* (1982).

Acad. **Alexandru Graur**

Dicționar
al greșelilor
de limbă

Ediție îngrijită de
conf. univ. dr. LIVIU GROZA

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Volum editat grație sprijinului domnului Dumitru Graur

Redactor: S. Alexandru

Coperta: Andrei Gamaș

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

Tipărit la „Accent Print” – Suceava

© Dumitru Graur

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GRAUR, ALEXANDRU

Dicționar al greșelilor de limbă / acad. Alexandru Graur;

îngrijitor de ed.: Liviu Groza. – București: Humanitas, 2009

ISBN 978-973-50-2565-6

I. Groza, Liviu (ed.)

811.135.1'271.14

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – C.P. 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Această ediție reproduce integral textul lucrării *Dicționar al greșelilor de limbă*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, [București,] 1982. Ortografia a fost modificată în conformitate cu prevederile lucrărilor normative în vigoare, ceea ce a impus și reșezarea unor cuvinte în ordinea alfabetică actuală. Deoarece numeroase recomandări făcute de autor nu mai sunt actuale sau chiar nu au fost vreodată acceptate ca normă generală, am considerat necesar să reproducem într-un chenar, ori de câte ori a fost nevoie, formele și precizările referitoare la scriere, pronunțare și flexiune din *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura „Univers Enciclopedic“, București, 2005. Pentru sensurile unor cuvinte, explicate în același fel, am folosit *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Editura „Univers Enciclopedic“, București, 1996.

LIVIU GROZA

SIGLE ȘI ABREVIERI

Sigle

- DEX *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei R.S.R., București, 1975 (Institutul de Lingvistică din București)
- DEX₂ *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Editura „Univers enciclopedic“, București, 1998 (Academia Română, Institutul de Lingvistică din București „Iorgu Iordan“)
- DLR *Dicționarul limbii române*, Serie nouă, M–, Editura Academiei R.S.R., București, 1965 și urm. (Academia R.S.R.)
- DN Florin Marcu și Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*, ed. a III-a, Editura Academiei R.S.R., București, 1978
- DOOM₂ *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura „Univers enciclopedic“, București, 2005 (Academia Română, Institutul de Lingvistică din București „Iorgu Iordan – Al. Rosetti“)
- Îndreptar* *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație*, ed. a III-a, Editura Academiei R.S.R., București, 1971 (Academia R.S.R., Institutul de Lingvistică din București)

Abrevieri

- abr. abreviat
acc. accentuat
adj. adjectiv
angl. anglicism
art. articulat

conj.	conjunctiv
d.	dativ
engl.	englez
f.	feminin
fam.	familiar
fig.	figurat
fr.	francez
germ.	german
g.	genitiv
gr.	grec
imper.	imperativ
imperf.	imperfect
ind.	indicativ
intrans.	intransitiv
invar.	invariabil
it.	italian
înv.	învechit
lat.	latin
livr.	livresc
m.	masculin
magh.	maghiar
n.	neutru
ngr.	neogrec
pers.	persoană
peior.	peiorativ
p. gener.	prin generalizare
pict.	pictură
pl.	plural
pol.	polonez
pop.	popular
prez.	prezent
pr. (și pron.)	pronunțare
pron. (și pr.)	pronunțare
reg.	regional
rus.	rusesc
s. (și subst.)	substantiv
scr.	sârbocroat
sg.	singular
sil.	silabă
sl.	slav

subj.	subjonctiv
subst. (și s.)	substantiv
suf.	sufix
tranz.	tranzitiv
tc. (și turc.)	turcesc
turc. (și tc.)	turcesc
v.	vezi
var.	variantă
vb.	verb

Semne și convenții grafice folosite în DOOM₂

- ~ tildă la nivelul rândului înlocuiește un element anterior
ex.: **abandona (a ~)**
- / bară oblică înseamnă „sau“ (separă variantele)
ex.: **facșimil/facsimil**
- | bară verticală (când folosirea cratimei ar putea duce la confuzii); limita dintre silabe sau despărțirea la capăt de rând
ex.: **para | aldehidă**
- * steluță înaintea unui element; cuvinte-titlu și alte elemente nou-introduse în DOOM₂
ex.: ***accesa (a ~)**
- ! semnul exclamării înaintea unui cuvânt-titlu sau a unei reguli; modificare de normă față de DOOM₁
ex.: **!niciun**

Accentul este marcat în DOOM₂ prin sublinierea vocalei:

ex.: **dactilografie**; **a** accent secundar; **i** accent principal

Accentul este marcat în DEX₂ prin semnul ['] pus deasupra vocalei:

ex.: **CABINÉT**

a

abnegație nu înseamnă „sânguință“, nici „bunăvoință“, ci „părăsirea propriilor interese pentru a le satisface pe ale altora“ (în latinește *abnegatio* însemna „tăgăduire“; înțelesul actual a apărut în franțuzescul *abnégation*).

DEX₂: **ABNEGĂȚIE** s. f. Devotament (dus până la sacrificiu); abnegare. – Renunțare; sacrificiu voluntar. – Din fr. **abnégation**.

abțibild, nu *ațipild*, nici *ağțibild* (provine din germ. *Abziehbild*, format din *abziehen* „a desprinde“ și *Bild* „imagine“).

abudență, v. **abundență**.

abundență, nu *abudență*: rădăcina este latinescul *unda*, pentru care vezi *redundant*.

abuz înseamnă „prea multă folosire a unui lucru“, deci *prea mult* *abuz* e pleonastic.

acătist (conform cu originalul grecesc și cu intermediarul slav), nu *acatist* (cum e în *Îndreptar*).

DOOM₂: **!acătist/acătist** s. n. , pl. *acătiste/acătiste*

ac cu gămălie, nu *ac de gămălie*: este un *ac* care are în plus o gămălie. Cei care zic *ac de gămălie* se iau după *ac de cusut*, *ac de siguranță*, unde folosirea prepoziției *de* e justificată de înțeles.

ac de gămălie, v. **ac cu gămălie**.

accident, nu *acident*: originalul latin, *accidens*, e format din prefixul *ad-* (care, când urmează un *c-*, se schimbă în *ac-*) și rădăcina verbului *cado* „a cădea“ (cu *a* scurt schimbat în *i* în poziție neinițială).

acident, v. **accident**.

acoladă (din fr. *accolade*), nu *arcoladă* (nu are nimic comun cu *arc*, e derivat de la fr. *col*, variantă a fr. *cou* „gât“ și la început a însemnat „îmbrățișare“).

acvanaut e numit cineva care explorează fundul mării sau al oceanului, ceea ce e greșit, deoarece *-naut* (din lat. *nauta*) înseamnă „navigator“, nu „explorator“ și de altfel nu mai e nevoie de *acva-*, adică lat. *aqua* „apă“, de vreme ce nu se navighează decât în apă.

DEX₂: **ACVANAŪT**, -Ă, *acvanauți*, -te, s. m. și f. Specialist în scufundări făcute cu scopul de a cerceta mediul marin. [Pr.: -na-ut] – Din fr. **aquanaute**.

ăcvilă (conform accentuării originalului latinesc, *aquila*), nu *acvilă*.

adagiu înseamnă „maximă“, nu „adaos“ (provine din lat. *adagium*, care nu e din aceeași rădăcină cu *ad-augeo*, devenit în românește *a adăuga*).

Adă-Kale, nu *Ada-Kalè*; și mai greșită e scrierea *Ada-Kaleh*, după modelul german, când numele e turcesc.

adaus, v. **(a) adăuga**.

adă, v. **(a) aduce**.

(a) adăoga, v. **(a) adăuga**.

(a) adăuga (conform originalului latin *adaugere*), nu *a adăoga*. Ce e drept, substantivul corespunzător s-a generalizat sub forma *adaos*, nu *adaus*.

adecuat, v. **adecvat**.

adecvat, nu *adecuat* (provine din lat. *adaequatus*, iar *qu* din latinește este redat în românește prin *cv* și, de fapt, așa îl citim și în latinește).

adu, v. **(a) aduce**.

(a) aduce are imperativul *adu*, nu *àdu*, nici *àdă*. Este adevărat că, în conformitate cu lat. *adduc*, ar trebui să zicem *àdu*, dar celelalte formații cu prefix din aceeași temă au schimbat accentul: *condù*, *redù* etc. și nu trebuie să le diferențiem. Forma *àdă* este influențată de *a da*, care nu are nici o legătură etimologică cu *a aduce*.

DOOM₂: **adu** (**a** ~) vb., [...] imper. 2 sg. *adu*
(și *ad-o*), neg. *nu aduce* [...]

adversitate înseamnă „împrejurare potrivnică, greutate cu care cineva are de luptat“, nu „dușmănie“ (căci nu e format de la *adversar*, deși ambele sunt derivate din aceeași rădăcină latinească).

aeronaut (în patru silabe: *a-e-ro-naut*), nu *aeronaut*, cum e în *Îndreptar* (vezi *-naut*).

DOOM₂: **aeronaut** s. m., pl. *aeronauți*

aeronautică (în șase silabe: *a-e-ro-nau-ti-că*, nu *aeronautică*, cum e în DEX (vezi *-naut*).

DOOM₂: **aeronautică** s. f., g.-d. *aeronautici*, art. *aeronauticii*

aeropag, v. **areopag**.

agrozootehnic, cu accentul principal pe *e* și cu două accente secundare, pe *a* și pe *zo*, nu *agrozotehnic*, cu accentul principal pe primul *o*. Cuvântul e compus din trei elemente (lat. *ager* „ogor“, gr. *zoon* „animal“ și *tehnic*), nu din două, deci partea inițială nu e *agrò-zo*, ci *agro-zoo-*.

agrozotehnic, v. **agrozootehnic**.

agtibild, v. **abțibild**.

agust, v. **august**.

aidoma, nu *aidoma* (originalul slav e accentuat pe *i*).
(*să*) *aivă*, v. **(a) avea**.

alandala (din ngr. *alla ant'alla* „unele contra altora“), nu *halandala*.

alcol, v. **alcoool**.

alcoool, în trei silabe (*al-co-ol*), nu în două (*al-col*). Cuvântul e de origine arabă și a fost introdus în latina medievală sub forma *alcohol*; francezii, care nu-l pot pronunța pe *h*, l-au suprimat, dar n-au contopit pe cei doi *o* într-o singură silabă.

alternativă este o situație din care există două ieșiri și ai ales una dintre ele; se înțelege greșit că fiecare dintre cele două ieșiri constituie o alternativă.

ambalaj înseamnă „împachetare“, eventual „material în care se împachetează“, nu „lădiță în care se transportă sticlele de apă minerală“.

ambianță este „atmosfera înconjurătoare“, apoi „mediul în care trăiește cineva“; la bază este lat. *ambiens* „care înconjură“. Se crede uneori că înțelesul este „înțelegere, acord“, greșit, căci există și *ambianță ostilă*.

ambigu, v. **ambiguu**.

ambiguu (din latinescul *ambiguus*), nu *ambigu*.

[a] *amenaja*, v. **(a) menaja**.

emploiat (din fr. *employé*, pronunțat *emploaiè*), nu *emploiat*, cum e în *Îndreptar*. Ce e drept, ne luăm adesea după scrierea franceză, dar numai pentru a apropia cuvântul de originalul latin sau de o paralelă românească. Aici, paralela română ar fi fost *implicat* (din lat. *implicatus*, care a devenit în franțuzește *employé*). Vezi și *loaiat*.

emploiat, v. **emploiat**.

DOOM₂: **emploiat/emploiat** (înv.) s. m., pl.
emploiați/emploiați

analoagă, v. **analog**.

analog, feminin *analogă*, nu *analoagă* (la neologismele recente nu se mai schimbă *o* în *oa*).